

Srbsko, Bela Crkva

Pémský pochod 2020

Stanislav Havel

Výuka češtiny v srbském Banátu má mnoho podob a cest. Jednou z možností, jak si oživit češtinu a poznat nová místa, je povídání si na společném výletě.

Pémské pochody (*Pémci* je označení pro Čechy nejen v Banátu) mají za cíl najít místa, která souvisejí s historií či současností českých krajanů v Srbsku. Letošní putování začalo v Malom Središti, odkud pochází česká protestantská menšina v Srbsku, a vedla na nejvyšší horu Vojvodiny Guduričský vrch. Na první Pémský pochod se druhou říjnovou sobotu vypravili členové České besedy Vršac v čele s českým krajanem a horským průvodcem Valterem Gačufem.

Srbsko, Bela Crkva

Festival folkloru v Bele Crkvi

Stanislav Havel

První říjnovou sobotu připravila Česká beseda Bela Crkva tradiční Festival folkloru, na kterém vystupují národnostní menšiny žijící v Srbsku a prezentující svoje folklorní tance. Letos vystoupily v městském parku v Bele Crkve folklorní soubory českých, řeckých, rusínských, valašských a ruských menšin v Srbsku. Akce je významná tím, že se zde setkávají národnostní menšiny, které prezentují svoji kulturu a udržují se vzájemné kontakty.

Folklorní soubory jednotlivých zemí

Srbsko, Bela Crkva

Staré pověsti české v srbském Banátu

Stanislav Havel

Součástí výuky českého jazyka jsou v srbském Banátu také výtvarné dílny. Podzimním tématem kreativního tvoření dětí, které chodí na výuku českého jazyka, jsou Staré pověsti české. Děti se postupně seznamují s příběhem Praotce Čecha, Bivoje či kněžny Libuše. Malují motivy ze Starých českých pověstí na plátna, polystyrén či na papír. Vyrábí loutky a barví kulisy pro divadlo.

Také místa pro výtvarné dílny jsou kreativní. První společné malování se konalo na zahradě Muzea Čechů v Českém Selu, druhé v České besedě Kruščice a třetí je naplánované do Školy plus v Bele Crkvi.

Ukrajina, Žytomyr

Park Přátelství v Krošně České

Eva Řezníčková

V okolí Žytomyru bylo koncem 19. století několik českých kolonií, nejbližší z nich Krošňa Česká, kterou Češi vybudovali na obou březích nevelké říčky Krošeňky. Dnes je Krošňa s Žytomyrem bezprostředně spojená, nachází se na severním předměstí.

Češi zde žijí od 80. let 19. stol. Založili českou školu, kulturní dům, dechovou kapelu, sokolský spolek, postavili cukrovar, mlýn, cihelnu, kostel, pro chmel z krošeňských tyčových chmelnic několik sušáren a v neposlední řadě dva pivovary.

Před repatriací v roce 1947 zde žilo cca 800 Čechů. V sedmdesátých letech minulého století se začalo s výstavbou předměstí. Na soukromých pozemcích Čechů bylo vybudováno velké sídliště, zůstaly jen rodinné domky a zahrádky za pivovarem v ulici, která nese název původní kolonie, Krošňa Česká.

V roce 2014 byl ve čtvrti Krošňa otevřen park pro obyvatele a hosty města, aby zde mohli relaxovat. Park dostal název Krošeňský (podle historického názvu okolí).

V letošním roce bylo získáno povolení k provedení terénních úprav. Území bylo zcela vyčištěno, oblast upravena, oseta trávou a vybudovány altány a terasy na vodě, místa pro klidný odpočinek. Byly vysazeny stromy, pro nejmenší děti upravena pískoviště, kolem cestiček instalovány vtipné vyřezávané dřevěné figurky. Na březích rybníka, který je součástí parku, lze rybařit. Park byl uveden do provozu před letními prázdninami a nese název *park Přátelství*. Vybudováním parku se zvýšila trvalá hodnota pro obyvatele, vzniklo další příjemné místo k odpočinku.

Krajané Žytomyrského spolku volyňských Čechů zde prožili krásnou podzimní říjnovou sobotu. Mnozí se neviděli od března, plány na pravidelná setkávání jim překazila celostátní karanténa z důvodu koronaviru. Pro děti byly připraveny hry a workshopy, při kterých se seznamovaly s novými kamarády. Hoši hráli florbal, košíkovou a fotbal, dívky přehazovanou a vybíjenou. Děti s rodiči se jen tak procházely parkem a odvážnější starší žáci si užili spoustu zábavy na šlapacích kolech a lodičkách.

Poděkování patří vedoucí spolku Ludmile Číževské, která zajistila pronájem altánků, dárky dětem a pro všechny krajanů malé občerstvení.

fotografie V. Palamarčuk, E. Řezníčková

Rumunsko, Svatá Helena a Gerník

Pozor, v rumunském Banátu nestraší jen koronavirus!

Klára Jíchová

Jako všude po světě i nás na Svaté Heleně, na Gerniku a v okolí brzdí letos v rozletu *všakvyvíteco*. Respektujeme zákaz veřejných akcí, ve školách průběžně přepínáme na online výuku, v terénu se oficiálně smíme pohybovat maximálně v šestičlenných skupinách, v budovách včetně školy musíme nosit roušky, v regionu chybí čeští turisté.

Přesto mě jako novou učitelku místní děti lokalitou důkladně provedly, takže už vím, kde pase která rodina krávy, jací psi opravdu koušou, zda se zrovna *pálí pálenka* (*seče vojtěška/zpracovávají jablka/vaří zákuska/vaří šípková marmeláda/sejí ozimy...*) a v neposlední řadě, kde se zjevuje Krvavá baba či Bílá panna.

Stihli jsme si zazpívat spoustu českých písniček, učíme se základy spisovatelského řemesla, opakujeme vyjmenovaná slova (*Na Svaté Heleně je tvrdá voda, takže mýt vodou je s tvrdým*. Varianta: *Na Gerniku je tvrdá voda...*), nadchly nás Werichovy pohádky a film *Pojedeme k moři* Jiřího Mádl. Začali jsme hrát divadlo (o strašidlech) a chystáme k vydání další díl místního časopisu (o strašidlech, jak jinak). Také jsme si uspořádali neoficiální běžecké závody, na výtvarce pak obráběli brambory, dlabali dýně a večer zapálili... Víte, co? Správně, strašidla.

Novorossijsk, Rusko

Aktivita říjen

Tamara Bartková

Projekt „Loutkové divadlo“ Pro tento rok jsem vymyslela projekt výroby vlastního spolkového loutkového divadla a tradičních českých marionet. Tento projekt jsme začali už v létě a stále pokračuje. Zprávy o jeho průběhu se zatím do aktivit nedostaly, proto popíši vše od začátku.

Objednala jsem z České republiky dřevěná těla a vodítka. Po provedené instruktáži a seznámením s historií českého loutkového divadla si účastníci projektu zvolili každý nějakou z typických pohádkových postav a začal pro nás napínavý proces výroby.

Protože nikdo z nás předtím žádnou loutku nevyráběl, museli jsme se vypořádávat s různými úskalími. Nejtěžší bylo vytvoření hlíněné hlavy. Každý vybíral materiál sám, někdo modeloval z hlíny schnoucí na vzduchu, jiný vypaloval v peci, někdo použil materiál bílý, další hnědý.

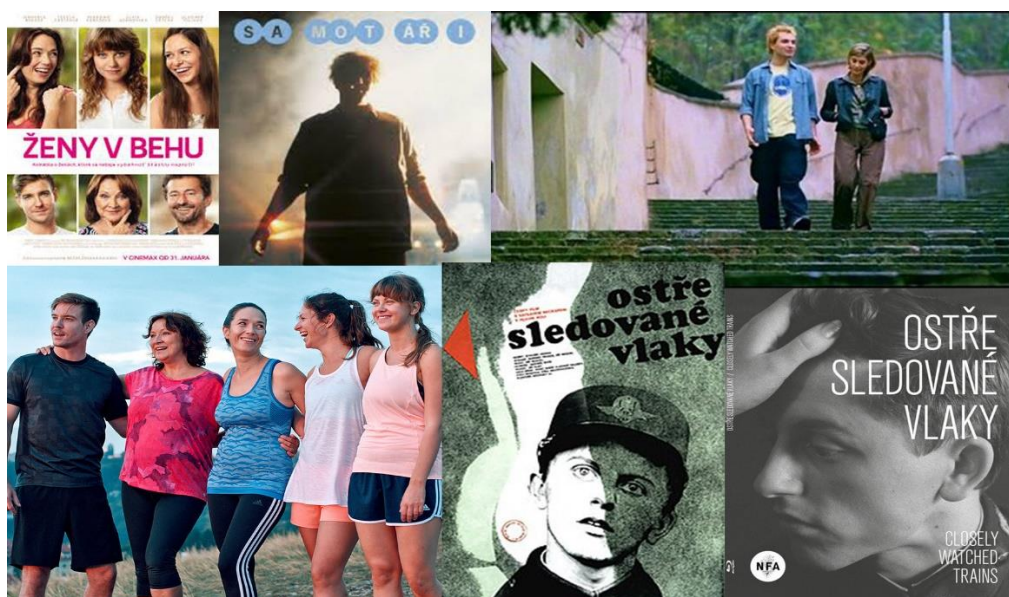
Následovalo barvení a lakování. V další fázi bylo potřeba promyslet a ušít kostým loutky. Nakonec zůstalo obávané spojení hlavy s tělem pomocí vodička. Vzniklé loutky se všem velice podařily. Zatím máme postavy Kašpárka, čerta, vodníka, ježibaby, Rusalky, Bílé paní, čaroděje, prince, princezny a jako poslední přibyla zajímavě pojatá loutka kozy. Na výrobě samotného divadla a kulís ještě pracujeme, vymýšlíme také příběh, který bychom s naším divadlem zahráli.

V říjnu český klub Mateřídouška uspořádal pro milovníky filmu, českého jazyka a kultury, tradiční **festival českých filmů**.

Jako první byla divákům představena komedie ***Ženy v běhu***, režiséra a scénáristy Martina Dvorského, o ženě, která se rozhodla vyplnit poslední vůli zemřelého muže – zaběhnout maratón. A to ne sama, ale se svými třemi dcerami, které měly zpočátku úplně jiné plány.

Dalším filmem, který mohli shlédnout hosté festivalu, byl v Česku již kultovní snímek ***Samotáři***, zaměřený na mladší publikum. Tragikomický příběh sedmi mladých lidí, samotářů v davu, byl natočen podle scénáře Petra Zelenky.

Třetí film, promítaný v rámci festivalu, byl věnován památce nedávno zesnulého režiséra Jiřího Menzela. Vybrali jsme jeho snímek ***Ostře sledované vlaky***, natočený podle předlohy spisovatele Bohumila Hrabala, za který získal v roce 1966 Oscara. Menzel patřil k hlavním postavám československé filmové vlny a mnoho jeho filmů měli členové spolku možnost shlédnout již dříve ve filmovém klubu Mateřídoušky (Skřivánci na niti, Postřižiny, Slavnosti sněženek nebo Obsluhoval jsem anglického krále).

11. října se členové klubu Mateřídouška zúčastnili symbolické **jízdy cyklistů** různých národností Novorossijsku, pořádané magistrátem města **ke dni Národní jednoty**. Počasí účastníkům přálo a u startu na náměstí Fórum se sešla početná skupina našich studentů.

USA, Chicago

Noc s Andersenem

Klára Moldová

U příležitosti *Noci s Andersenem* měla v březnu 2020 do České školy T. G. Masaryka zavítat výtvarnice, režisérka a ilustrátorka Galina Miklínová společně se spisovatelem Petrem Stančíkem. Jelikož se pár týdnů před realizací projektu zavřela letiště kvůli šířící se pandemii koronaviru, byla pomyslná křídla přistřižena i plánované návštěvě. Náhradní říjnový termín *Noci s Andersenem* si však již škola ujít nenechala a uspořádala alespoň virtuální setkání s paní Miklínovou.

Čtyři třídy České školy T. G. Masaryka čtou v současné době na pokračování dětský román *H20*, který Galina Miklínová ilustrovala, někteří žáci se s ní setkali už v roce 2018, když v Chicagu prezentovala film *Lichožrouti*, a tak o všetečné dotazy dětského

publika nebyla nouze. Ilustrátorka na kameru představila i svůj domácí ateliér a přiblížila projekty, na kterých v současné době pracuje.

Knihy H2O byly žákům Masarykovy školy zakoupeny díky podpoře Generálního konzulátu České republiky v Chicagu. Z finančního daru konzulátu byla hrazena také beseda s paní Miklínovou.

Argentina a Paraguay

Oslavy 28. října v Chacu během pandemie

Pavlaína Řeháčková

Navzdory přetrvávající karanténě v argentinské provincii Chaco se rozhodlo vedení spolku Unión Checoeslovaca z města Presidencia Roque Sáenz Peña udělat menší oslavu 102. výročí založení Československa. Krajani považují tento svátek za nejdůležitější z českých státních svátků. V dopoledních hodinách proběhla kratší ceremonie před sochami T. G. Masaryka a M. R. Štefánika. Na stejném místě byly vyvěšeny česká a slovenská vlajka společně s vlajkou města Presidencia Roque Sáenz Peña. Slavnostní událost byla zahájena českou a slovenskou státní hymnou. Následoval projev předsedy spolku a zástupců města. Po proslovech pak byly položeny k sochám květiny.

Zástupci města mají k České i Slovenské republice velmi vřelý vztah. To bylo znát i během jejich proslovů. Města Presidencia Roque Sáenz Peña a Velké Bílovice podepsala před 11 lety společné memorandum o spolupráci v oblasti kultury, školství, ekonomiky a vzájemné propagaci mezi městy. Později se k memorandu přidala také slovenská obec Šenkvice. Města tak stále udržují kontakt a představitelé těchto měst se pravidelně navštěvují.

Místní spolek slaví Den vzniku samostatného Československa každým rokem. V minulosti se vždy pořádala oslava v prostorách spolku, pro návštěvníky byl připraven oběd a nějaký kulturní program. Pozornost tak byla často odvedena od skutečného důvodu těchto setkání. Letos to bylo v tomto ohledu jiné a navzdory mnohem nižšímu počtu účastníků mnohem svátečnější. Místní tisk věnoval tomuto aktu velkou pozornost a Unión Checoeslovaca tak opět potvrdila svoji pověst nejlépe fungujícího spolku ve městě.

Během slavnostního aktu (foto obecní fotograf)

Během slavnostního aktu (foto obecní fotograf)

Protože tento rok vše probíhá převážně online formou, připravili jsme také s předsedou spolku video ku příležitosti tohoto výročí. Roberto Bubeník v něm stručně přibližuje historii Československa a následné rozdělení. Video jsme sdíleli na sociálních sítích a splnilo svůj účel, vzbudilo zájem všech krajanů a spolků v Argentině.

Video připravené k 102. výročí vzniku Československa (natočila autorka)

Chorvatsko, Daruvar

Přípravy na výročí Komenského, 1. DRAKIÁDA, 28. říjen

Bohdana Pěva Šolcová

Protože je letošní barevný podzim poznamenán epidemiologickými omezeními, snažím se je využít k našemu prospěchu. S vesnickými dětmi tak často chodím do okolních lesů, polí a luk a ukazuji jim spolu se svým manželem místa, která jim zůstala dosud skryta, a živočichy, které dosud nepozorovaly nebo zblízka neprohlédly. Když jsme v lese natrefili na mloka skvrnitého, byla to pro děti velká atrakce.

Na vycházce v lese (foto autorka)

Na našich procházkách jsme si všímali, jaká plodina se na polích nejčastěji pěstuje. Jednoznačně zvítězila kukuřice. Děti neznaly její historii a všechny možnosti využití, a to mě inspirovalo k uspořádání literárně-výtvarné dílny s názvem **Kukuřice**. Během několika procházek jsme pro dílnu nasbírali kukuřičné klasy, šustí, žaludy, šípky, mech a jiné přírodniny, které v pytlí u nás doma čekají, až je příští měsíc v dílně využijeme.

Sběr kukuřičných klasů a dalších přírodnin pro naši literárně-výtvarnou dílnu (foto autorka)

Celý tento měsíc jsem se věnovala připomenutí **výročí Jana Amose Komenského**. Městská knihovna Daruvar mi laskavě poskytla prostory v oddělení české literatury, kde bude moci příští měsíc proběhnout literárně-výtvarná dílna pro děti 1. stupně ZŠ s názvem **Živý Komenský**. Aby ani dospělí nepřišli zkrátka, mohou si vyslechnout v Městské knihovně Daruvar a v Knihovně Franty Buriana v Daruvaru mou přednášku na téma **Komenský a jeho putování labyrintem světa**.

Příprava na přednášku o J. A. Komenském v Městské knihovně Daruvar. Na snímku je Fanyanka Stehnová, vedoucí českého oddělení. Foto autorka

Ani jedna z knihoven nemá dostatek českých čtenářů. O budoucnost **Knihovny Franty Buriana** se obává její vedoucí Marie Selicharová, bývalá redaktorka českého týdeníku Jednota, která pracuje pro knihovnu jako dobrovolnice. Knihovna zeje prázdnotou a příchod každého čtenáře je vítán s nadšením. „*To jsme rády, že tu dnes nebudeme samy,*“ vítaly příchod mé rodiny paní Selicharová a další dobrovolnice paní Jaruška Pihýrová, ilustrátorka dětského měsíčníku Dětský koutek a učebnic v českém jazyce, které vydává nakladatelství a vydavatelství Jednota v Daruvaru.

V Knihovně Franty Buriana v Daruvaru. Zleva: B. P. Šolcová (vyslaná učitelka), Marie Selicharová (vedoucí knihovny), Jaruška Pihýrová (ilustrátorka a dobrovolná pracovnice knihovny). Foto R. Janček

Český podzim je spojen s pouštěním draků. Ne ten krajanský. Málokterý krajánek či krajan draka kdy pouštěl. Když jsem se třetáku v **České základní škole Jana Amose Komenského v Daruvaru** ptala, kdo z nich chodí pouštět draka, váhavě se zvedla pouze jedna ručka. Nakonec se ale ukázalo, že dívka létá s dvoušňůrovým sportovním drakem. S klasickým českým drakem, tzv. babou, nebo skládaným drakem tu nikdo nelétá a málokteré dítě je zná, přestože se tato česká klasika vznáší v Ladových obrázcích v mnoha knihách. Rozhodla jsem se tedy propagovat létání s drakem (jakýmkoliv): kudy chodím, tudy říkám, že létání s drakem je ekologické, zdravé a bez věkového omezení. A co je důležité – je protistresové, což je významné zvláště pro tuto dobu.

Dílnu, kde bych děti učila (za pomoci mého muže) stavět „českého“ draka, musím bohužel odložit na neurčito. Do časopisu Dětský koutek jsem alespoň napsala článek o tradici pouštění papírových draků a historii draků s návodem na jejich výrobu. Ke článku jsem připojila pozvánku na **1. DRAKIÁDU**, která by se měla konat příští měsíc. Děti i jejich rodiče tak mají možnost si draka postavit doma a předvést jej soutěžní porotě na daruvarském hipodromu. Kdo nezvládne draka vytvořit vlastnoručně, má dostatek času jej objednat v e-shopu (kamenné prodejny draky nenabízejí).

Zkušební let u nás na zahradě. Foto autorka

Pozvánka má velmi dobrý ohlas. Lidé se mnou řeší podobu draka a těší se, že se sejdeme na čerstvém vzduchu. Všichni cítíme, že nám prospěje zalétat si se svým drakem.

Na **narozeniny České republiky** jsme nezapomněli. Upekli jsme muffinky, které jsme ozdobili bílými, červenými a modrými lentilkami, doprostřed zapíchali vlaječky České republiky a připili si dětským šampaňským na zdar naší společné vlasti.

Před Českou základní školou J. A. Komenského v Lipovci (obvodní škola). Foto autorka

Situace u nás v Chorvatsku je na rozdíl od jiných zemí vcelku přijatelná: děti zatím chodí do školy a kulturní akce se mohou konat, jestliže jsou splněny podmínky pro pořádání akce.